

b) Haiguse arstimine.

Lõuahaigetesse hobustesse antagu nende teraemaks paranemiseks harilikku toitu edasi, hoitagu neid aga lõwaste tolmuse ehk weel loquni hõllitand toidu eest. Jook olgu wilu tunni leige ja pukas, õhk olgu kuuw pukas ja wärste. On ilm pehme, siis jalutagu haiget looma. Haiget hobust tuleb hoolega tõmbawa tuule, nisamuri külmeta-mise kui higistamise eest hoida. Näitab lõha nimelt effotfa loomale hästi kuuw ja walus ole-a, siis lastagu teda paar tunni kolm korda päewas palawat wee ouru 1/4 tund tunni 20 minutit sisse hingata. Pärast woole lühendab haiguse aega kadaki olaste ja maria nina tõrwa suitsu nina terpentini õli (joosawa õli) auru sisse hinga-mine Pias lõua alune paistetus laialine ja lõwa olema, siis hauutatagu teda alalise niiske sooja sees, tunni üts paistetand koht pehmeis lähäb ja kubsu moodi ülestõuseb. Seal on mäda sees; see koht lõiaataagu lahti, nina see läbi saab haige loom suurt sergitust. Lõiaatud haaw tarwitab aga alalist sooja weega pühastamist. Pias haigus nüüdgi weel üle kolme nädala kestma ehk tulet-siwad mõned iseäralised haiguse märkeid weel juure, siis nõutaagu tõeste õpetatud arsti abi, kes siin enamist ilka mõjuwalt aidata wõib.

Zoomatohter M. T.

Weise punase tõbi (punase kusemine).

(Blutharnen, Haematuria.)

a) Haiguse tundemärkeid:

Looma terwis on haiguse aluses üleühtse weel kau-nis hea; ta sööb, joob ja näeb üleühtse kui terve loom wälja. Loomulik weel (kusi) on aga enam ehk wähem punaseks läinud, tunni ta täitsa wererawaliseks jääb. Tihhti tulewad ka weebitmise (kusemise) juures ter-wed taretanud were tüfid nähtawale. Loom heidab sage-damine wett, kui loomulik ja näitab talle see toimetus

walu sünnitama. Warsti läheb haigus rängemaks; loom ei söö enam, aga joob weel. Jäeb ilka nõrgemaks, tunni ta ülestõusemise tarwis wiimaks wõimetuks jääb ning wõib sellwiisil paari päewa tunni nädala jooksul surra.

b) Haige looma rawitsemine.

Õstmine ja pea tingimine on, et haigele loomale tema siamaalest toitu enam edasi ei anta. Enamist tuleb see haigus juwel Mai ja Juuni kuul ette, kus loomad tarja-maal käiwad. Siis piawad nad todu jäetama ja piab neile ütsi kuuwa toitu (heinu) süüa ja külma wett juua antama. Peale seda piab neile tihhti (iga 2 — 3 tunni pärast) külma wett selja ja ristluude peale kallatama.

Selle tõbe wasta wõib tõiti hapusid ja kotturõmbawaid rohtusi anda, muidugi mõista, nii rohkelt weega segatud, et nad looma juud ega neelmise ja seetmise riistu ära ei põleta. Neil rohtudel on aga kõigil see paha omandus, et nad ummulsust sünnitawad, mille kätte üleühtse suurem osa loomi punase haiguseesse surewad. Sellespärast tuleb ilka hoolt kanda, et loom selle haiguse ajal ennem lõhust lahti ehk wedel on. Selle tarwis antagu loomale päewas paar korda üts weerant naela korruga Glauber'i soola (Natrium sulfuricum crystallisatum) ühe toobi weega ehk aga, mis weel parem, kui ta natulene kallim on, riitst-nuseõli (Oleum Ricini) üts kortel, poole kortli lambidli ehk petrooleumiga segatud, päewas üts kord korruga sisse.

Kui ja kellel aga wõimalist, muretsegu omale aptegist järgmist rohtu järgmise sedeli järele:

Rp. Pulv. rad. Tormentillae
 „ Alum. crudi aa 210,0
 „ Natrii sulfurici cryst. 450,0.

Sellest pulbrist piab tõbe languse ja looma teha suu-ruse järele üts tunni kaks leeme lufita täit kaks tunni neli kord päewas poole toobi weega sisse antama. Pias siisti karta olema, et loom ummulsuses on, siis antagu talle